

Dostupnost i vjerodostojnost informacija

Silvana Marić Tokić, *Medijsko-informacijski rat: Informacija u središtu društveno-političkih događanja*, PresSum, Mostar, 2022., 238 str.

UDK: 070.16:316.774

U uvodnome dijelu svoje knjige *Medijsko-informacijski rat: Informacija u središtu društveno-političkih događanja* autorica Silvana Marić Tokić naglašava da živimo u dobu u kojemu je informacija ključni element napretka i razvoja. No, moć informacije znatno je veća, što je razlog da različiti subjekti nastoje njome ovladati. Zbog golemih mogućnosti utjecaja na širu javnost mediji koji distribuiraju informacije lako mogu postati sredstvo različitih manipulacija, pa je stoga nužno da znanstvena i stručna zajednica ovoj problematici dadne više pozornosti i pokrene šira i opsežnija istraživanja. Bez posjedovanja vlastitih medija, vlastitih informacijskih politika, izgradnje vlastitih informacijskih strategija gubitak i nestanak s informacijske pozornice zajamčen je.

Knjiga *Medijsko-informacijski rat* sadržajno je podijeljena na jedanaest poglavlja: „Nastanak i razvoj informacijskih znanosti“; „Podatak, informacija, znanje i mudrost“; „Drugi

vidovi informacija“; „Informacijsko ili dezinformacijsko društvo“; „Javno znanje“; „Terminološki prikaz različitih pojmova vezanih za informacijske operacije“; „Mediji kao ‘oružje’ suvremenoga doba – medijski rat“; „Mediji u službi politike“; „Nacionalne informacijske strategije u BiH“; „Informacijske strategije“, Tu su, dakako, i „Uvod“, „Zaključak“ „Literatura“, „Kazalo osobnih imena“ i „Popis kratica“.

Za prva četiri poglavlja može se reći da su teorijski prikaz osnovnih pojmova kao što su informacija, dezinformacija, pogrešna informacija, izvjesnica, znanje itd. Budući da je informacija u središtu proučavanja više aktualnih znanstvenih disciplina, autorica tomu fenomenu pristupa s aspekta informacijskih znanosti koje nastaju polovicom 20. stoljeća te se vrlo brzo i snažno afirmiraju kao respektabilna znanstvena disciplina.

U poglavljima „Javno znanje“ i „Terminološki prikaz različitih pojmova vezanih za informacijske

operacije“ prikazuju se ključne značajke javnoga znanja te se razotkriva ideja kako je javno znanje jedinstven i cjelovit prostor. Nasuprot tomu autorica na primjeru BiH pokazuje kako je prostor javnoga znanja podijeljen unutar različitih medijskih prostora djelovanjem različitih političkih grupacija. Borba za informacije uzrokovala je nastanak mnoštva pojmova poput propagande, psihološkoga rata, specijalnoga rata, medijskoga rata, informacijskoga rata. Ti su pojmovi definirani unutar spomenutih poglavlja.

U poglavljima „Medijski rat“ i „Mediji u službi politike“ naglasak je na ulozi medija u novim oblicima sukoba koji su prevladavajući u suvremenome dobu. Autorica tvrdi da su mediji tvorci nove stvarnosti. Njihova je uloga posebno izražena u ratnim sukobima jer svojim izvještavanjem utječu na stav javnosti prema ratu i sudionicima u njemu.

Posljednja dva poglavlja („Nacionalne informacijske strategije u BiH“ i „Informacijske strategije“) obrađuju četiri različite informacijske strategije koje su stvorene na području BiH, a čiji je cilj ostvariti prevlast kada je riječ o oblikovanju prošlih, sadašnjih i budućih događaja. Ove četiri strategije izgrađene za potrebe rata rabe se i nakon prestanka ratnih sukoba unutar

medijsko-informacijskoga prostora Bosne i Hercegovine. Informacijska strategija bošnjačke političke opcije o izgradnji unitarne, građanske BiH prikazana je i potvrđena primjerima iz dvaju tiskovina – *BH Dani* i *Ljiljan*.

Recenzentica dr. sc. Daniela Jurčić, izv. prof., ističe kako knjiga *Medijsko-informacijski rat* ima veliku znanstvenu vrijednost jer je jedna od rijetkih koja se bavi ovom problematikom u Bosni i Hercegovini, ali i u regiji. „Činjenica je kako se informacija u 21. stoljeću našla u posve novom okruženju. Egzistiramo u informacijskom dobu koji je postao poligon ne samo za objektivne i točne informacije, već se, možda čak i više, informacijama manipulira kako bi se postigla i održala prevlast i dominacija“, tvrdi Jurčić.

Dr. sc. Ivica Skoko, docent s Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru o knjizi piše: „*Medijsko-informacijski rat. Informacija u središtu društveno-političkih događanja*, autorice Silvine Marić Tokić u potpunosti je znanstveno doprinijela boljem i jasnijem razumijevanju informacijskih strategija i samog informacijskog društva u kojemu danas živimo i koje na nas utječe, te načina i metoda na koji se konzumenti medija regrutiraju u informacijske

ratove, a da ni sami nisu svjesni tih događanja, već se susreću samo sa posljedicama tih ratova.“

Docentica dr. sc. Ivana Sivrić u recenziji polazi od područja svoga istraživanja, a to je medijska pismenost, naglašavajući kako je ono kompatibilno s istraživačkim interesom Marić Tokić jer i jedno i drugo ukazuju na nužnost razotkrivanja dezinformacija, pogrešnih informacija, lažnih vijesti te izgradnju vlastitih informacijskih strategija, informacijskih politika i posjedovanje vlastite informacijske infrastrukture. Jer, kako Sivrić lijepo kaže, dostupnost informacija više nije problem; problem je vrijeme i vjerodostojnost informacija.

Kada je riječ o relaciji informacija – komunikacija – mediji, s pravom se može reći da je autorici pošlo za rukom napraviti simbiozu između različitih znanstvenih disciplina kao što su informacijske znanosti, politologija i komunikologija. Taj je „zahvat“ bio nužan kako bi se ukazalo da je moguće spriječiti uporabu medija i drugih oblika informacija poradi partikularnih političkih i inih ciljeva koji u konačnici mogu biti izvorom raznoraznih sukoba, pa i onih najgorih, ratnih.

Knjiga je pisana znanstveno-popularnim stilom, pa je stoga pogodna za širu čitateljsku javnost. Autorici je

to i bio cilj jer joj je dobro poznato da cjelokupna javnost sve više uviđa kako pripadamo medijsko-informacijskomu društvu te kako je u moru svakodnevnih informacija teško doći do istinite i potpune informacije. Stoga ovo djelo ima i edukativan karakter. Zbog svoga sadržaja, stila pisanja, istraživačke metodologije, primjera iz svakodnevnice knjiga *Medijsko-informacijski rat: Informacija u središtu društveno-političkih događanja* autorice Silvine Marić Tokić bez ikakve dvojbe zaslužuje pozornost i znanstvene, i stručne, i sveopće javnosti, a itekako može poslužiti kao putokaz za buduća istraživanja navedene problematike.

Marija Bago
marija.bago@ff.sum.ba

